

УДК 378.1

Верховцева Ірина

ORCID 0000-0002-5682-993X

Доктор історичних наук, доцент,  
професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності,  
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій  
(Київ, Україна) E-mail: novboxx@gmail.com

## ВИЩА ШКОЛА УКРАЇНИ У ФОРМУВАННІ ГЛОБАЛІСТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР (ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ АСПЕКТИ)

**Мета роботи** – проаналізувати інформаційно-комунікаційні аспекти формування глобалістичного мислення молоді з акцентом на його європейському векторі в контексті соціокультурних функцій вищої школи України з рахуванням її сьогоденних освітніх імперативів.

**Методологія.** Методологічну основу дослідження склали принципи науковості, об'єктивності, методи загальнонаукові (логіки, індукції, дедукції, аналізу, синтезу) та спеціальні – нарративний, узагальнення, структурно-функціонального аналізу тощо.

**Наукова новизна** полягає у постановці проблеми, обґрунтуванні та формулюванні завдань вищої школи України у формуванні глобалістичного мислення української молоді з акцентом на його європейському векторі та інформаційно-комунікаційних аспектах.

**Висновки.** Формування глобалістичного мислення молоді, у тому числі його європейського вектора, в контексті діяльності вітчизняної вищої школи є велінням часу насамперед з точки зору глобальних трендів світового розвитку в рамках сучасного етапу пришвидшеної (дифузної) глобалізації, органічним складником чого є процеси європейської інтеграції. А також з точки зору відстоювання Україною свого існування як суб'єкту міжнародних відносин, як фізичного соціуму, захищаючи цінності демократії в протидії гібридній агресії росії та маючи безпрецедентну підтримку світової спільноти. У контексті освітніх імперативів вищої школи України йдеться про формування відповідальності молодого покоління за долю своєї демократичної держави як європейської та долю планетарної спільноти загалом. Такі завдання зумовлюють внесення змін у відповідні Державні стандарти та запровадження до циклу загальної підготовки здобувачів вищої освіти дисциплін, зміст яких сприятиме формуванню глобалістичного мислення, передусім його європейського вектору («Філософія глобальних проблем людства», «Мегатренди світового розвитку», «Глобальна історія України» тощо). Практичні аспекти реалізації таких завдань мають передбачати комунікацію студентства із зарубіжною громадськістю з метою донесення світові про цінності українців, які в минулому відповідали та відповідають нині цінностям Західного світу.

**Ключові слова:** мережеве суспільство, мислення, парадигма вищої освіти, інформаційно-комунікаційні аспекти формування глобалістичного мислення.

**Постановка проблеми.** Боротьба українців за свою незалежність у протидії гібридній агресії російської федерації, стадія повномасштабної військової інвазії якої розпочалась 24 лютого 2022 р., підтримується європейськими союзниками й демократичними країнами інших регіонів (США, Канадою, Японією, Південною Кореєю тощо). У глобальному вимірі український спротив є відстоюванням цінностей вільного демократичного світу. Російська ж агресія спирається на допомогу авторитарних країн Азії (Ірану, Північної Кореї тощо) та нарративами кривавого путінського режиму систематично оголошує однією із цілей військових дій в Україні «упокорення» Західного світу, який нібито загрожує росії та іншим державам Глобальних Сходу й Півдня, їх традиційним соціальним основам, державному суверенітетові тощо. Ураховуючи, що в червні 2022 р. наша країна отримала статус кандидати у члени Європейського Союзу, усе зумовлює відповідальне ставлення вітчизняного соціуму до союзницьких зобов'язань і долі людства загалом.

**Актуальність роботи.** З огляду на це, допомога українцям світовою демократичною спільнотою актуалізує не тільки новий порядок денний у сфері колективної безпеки та архітектурі світопорядку загалом, а й нові завдання у сфері вітчизняної освіти. Насамперед – усвідомлення нових імперативів вищої освіти, адже в стінах вишів зростає нове покоління, яке завтра підтвердить союзникам України її

вірність гуманістичним ідеалам і демократичному поступу, а також усім зобов'язанням, узятим, разом із життєво необхідною нині військовою допомогою. З огляду на це, нагальним завданням є формування глобалістичного мислення української молоді у рамках вищої школи.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Загальні та конкретні питання формування глобалістичної свідомості сучасної молоді в контексті соціокультурних функцій вищої школи фрагментарно висвітлено у розвідках В. Кременя, В. Лугового, П. Сауха, М. Гальченка, Ю. Бега [3; 6; 7; 12; 13], О. Марущак [16], А. Сакун [19], Г. Тараненко й І. Михайлової [20]. Науковцями наголошено на нагальних завданнях вітчизняної освіти в контексті підвищення якості людського потенціалу та створення освітньо-наукової основи для забезпечення соціальної стійкості в умовах високої невизначеності майбутнього й прискорених змін у житті суспільства [12, 3–5]. Однак у контексті реалій вітчизняного сьогодення та нагальних завдань вищої освіти проблема досі не порушувалася.

**Мета роботи.** Не прагнучи усебічного висвітлення проблеми, проаналізуємо інформаційно-комунікаційні аспекти формування глобалістичного мислення молоді з акцентом на його європейському векторі в контексті соціокультурних функцій вітчизняної вищої школи з рахуванням її сьогоднішніх освітніх імперативів.

**Методологія.** Методологічну основу дослідження склали принципи науковості, об'єктивності, методи загальнонаукові (логіки, індукції, дедукції, аналізу, синтезу), а також спеціальні – наративний, узагальнення, структурно-функціонального аналізу тощо.

**Наукова новизна** дослідження полягає у її постановці проблеми, обґрунтуванні та формулюванні завдань вищої школи України у формуванні глобалістичного мислення української молоді з акцентом на його європейському векторі та інформаційно-комунікаційних аспектах.

**Результати дослідження.** Разючі зміни соціокультурного буття людства, інтенсивна динаміка чого фіксується з останньої третини минулого століття, зумовлені розвитком інформаційних технологій і процесами глобалізації, сучасну стадію якої називають етапом пришвидшеної дифузної (такої, що «дифузної», «усепроникної», впливає на всі сфери людського життя) глобалізації. Завдяки якісним змінам соціальних комунікацій, їх цифровізації, у надрах нової, інформаційної, цивілізації постає планетарне мережеве суспільство з небаченими до цього часу характеристиками соціальності: людина практично незалежнюється від колективу й стає самостійною ланкою соціальних взаємин. При цьому спостерігається асинхронність темпів технологічного інноваційного зростання й темпів адаптації особи до них, насамперед у вимірі соціальної комунікативної практики, що є результатом мисленнєвої адаптації [4, 139–142; 7, 26; 19, 115].

Фундаментальна властивість людини перетворювати факти, інформацію, емоції на цілісне й упорядковане знання, що власне і є мисленням, – це процес, пов'язаний не стільки з отриманням суми знань, скільки з інтелектуальною працею творчого характеру. Мислення – це досвід буття, реалізація мисленнєвих стратегій, характерних для найважливіших сфер своєї епохи – культурної, соціальної, духовної тощо. У світі мислення людина змінюється і перероджується, разом із самою соціокультурною реальністю. Як вказує М. Кастельс, з появою Інтернету кожного «запрограмовано» на обробку інформації й породження знання, що є основним стратегічним ресурсом мережевого суспільства, породженого інформаційною епохою та процесами цифровізації. За нових соціокультурних умов знання перетворюється на продуктивну силу. При цьому інформаційно-комунікаційні технології безмежно розширили світ людини, зняли просторово-часові межі та змінили її відносини з реальністю. Постали нові форми спілкування, чим збільшилося коло взаємодії людей та дано імпульс перетворенню суспільних взаємин на небачений раніше особливий безконтактний феномен. Водночас завдяки комп'ютерним мережам з їх комунікативним розосередженням людей змінюється природа колективності. Рішення досягаються шляхом творчого пошуку, котрий вимагає нового мислення, нової логіки, нового міркування, адже в багатьох сферах людина перестала бути залежною від колективу і є самостійною ланкою його функціонування [13, 8–9; 15, 22–26].

Нове мислення, відповідаючи новим соціокультурним реаліям, опосередковує взаємодію людей та умови їх життя, надає йому сенс і водночас продовжує оновлювати саму реальність [6, 34; 7, 27–31]. Ю. Бех, розмірковуючи в цьому контексті над смислоутворювальною діяльністю особистості, вказує, що духовна сфера людини є двигуном планетарного соціального світу й впливає на форми і структури суспільства, формує образ майбутнього. Власний смислогенез особистості як процес індивідуального багатоступеневого перетворення змісту енергоінформаційного планетарного поля є важливим внутрішнім механізмом, що забезпечує розвиток особистості. У мережевому суспільстві завдяки смислогенезу особистість посідає місце центрального суб'єкта суспільства, а тригером, який запускає смислогенез, є власне мислення людини. Системоутворювальну роль при цьому відіграють комунікаційні канали, що утворюють організаційний остів суспільства. Оскільки мережеве суспільство, породжене інформаційною цивілізацією, ґрунтується на горизонтальних соціальних зв'язках, постає специфічне інтелектуально насичене середовище для подальшого буття планетарної спільноти [3, 5–8].

Осмислюючи це у вимірі соціальної практики, А. Сакун наголошує, що спосіб мислення сучасної епохи насамперед визначається тим, що мережі егалітарні, їх учасники рівноправні. Новий, «мережевий», стиль мислення істотно впливає на індивідуальні схильності людей, стиль їх життя, культуру, суспільство загалом. Індивід перестає обирати між двома, як правило, протилежними тенденціями за формулою «або-або». Самостійні рішення на основі нового, критичного, ставлення та

способу мислення людина приймає в ситуації справжнього вибуху множинних індивідуальних способів організації життя. При цьому домінуючого значення набуває індивідуальність людини, внаслідок чого власне й змінюється природа колективності, адже інформаційне суспільство не має нагальної потреби в розвитку «колективних здібностей», необхідних у масових акціях, діях. Особистість опинилась в реальності «інфосвіту» як об'єкт цього світу, а основною діяльністю стає когнітивна діяльність. Разом із формуванням глобального проєкту на відкритого суспільства, в мережових глибинах якого розчиняється централізоване середовище існування, соціальний простір стає безмежним і багатоваріантним [19, 116].

Основними факторами людської самодетермінації стають не стільки соціально-економічні й технологічні чинники, скільки особистісні – свідомості, вільного вибору, соціально-культурних пріоритетів. На тлі змін культурних цінностей зростає розуміння цілісності та єдності людства, багатоваріантності й різноманіття культурного розвитку. Розвиваються нові типи соціальних зв'язків. Відбувається становлення нової форми соціальної організації – мегасуспільства. За Ю. Габермасом, однією з його характеристик і водночас новою громадською сферою стає кіберпростір, де відбувається вільне обговорення актуальних суспільних проблем і в рамках якого кожен може не лише висловитись, а й бути почутим. Інтернету надається провідне місце у формуванні нових інститутів демократії. У взаємозв'язку між новими інформаційними технологіями та структурами громадянського суспільства постає «кібердемократія» та формується нова глобальна парадигма XXI століття – «століття комунікативного простору» [10, 159; 10, 393; 18].

Отже, нині, за умов мережевого суспільства цифрової епохи, процеси мислення, залучаючи людину до соціокультурного простору, набувають нових якостей і стають провідною детермінантою суспільного поступу та, за висловом Д. Беттельгейзе, відповіддю людства на нову цивілізаційну ситуацію. Унаслідок цього, по суті, формується планетарна свідомість – еволюційний вектор розкриття природи людини, актуалізації її природних здібностей, розгортання духу від індивідуального буття до буття загальнолюдського, у масштабах якого людина тільки й може реалізуватись. Зовнішнім механізмом розвитку її особистості, як наголошує в цьому контексті Ю. Бех, є освіта, яка не тільки включає людину в новий виробничий процес, заснований на знаннях та інформації, а й творить з особистості дієвого актора мережевого суспільства [1, 14; 3, 5–8].

Цілеорієнтація вітчизняної системи освіти на особистість пов'язана із новою парадигмою (провідною ідеєю розвитку освітньої галузі) української вищої школи та орієнтацією на новий тип гуманістично-інноваційної освіти, її конкурентність у європейському й світовому просторах. За умов війни та серйозних глобальних викликів парадигма вищої освіти характеризується інтегральністю, а в якості аксіоматичного базису виступає певне бачення людини у світі, тобто розуміння її природи і місця у Всесвіті, сутності освіти і змісту життєдіяльності. При цьому, як акцентують науковці, важливо забезпечити оптимальний баланс між локальним і глобальним, щоб людина як патріот своєї країни усвідомлювала реалії глобалізованого світу, несла відповідальність за нього, тобто була і громадянином країни, і громадянином світу. У реаліях інформаційного суспільства потребує вироблення комунікативних здатностей та високого рівня особистої відповідальності [2, 34; 9; 23]. У цьому контексті українське законодавство передбачає адаптацію вітчизняної вищої освіти до привабливого і конкурентоспроможного Європейського простору, її інтеграцію з Європейським дослідницьким простором. На тлі воєнного сьогодення України усе разом зумовлює створення умов для формування глобалістичного мислення здобувачів вищої освіти, їх обізнаність із глобальними проблемами людства, однією з яких є загроза нової світової війни. Зважаючи, що євроінтеграційні процеси є органічним складником глобалізаційних, з огляду на європейський та євроатлантичний курс України, провідним вектором є саме європейський, а важливим аспектом – інформаційно-комунікаційний [7, 26; 17, 101; 19, 115; 21, 43; 25].

Г. Тараненко та І. Михайлова в цьому контексті обґрунтовано наголошують, що гуманістичні цінності й критичність мислення, рефлексивне осмислення власного життєвого досвіду в контексті соціокультурного досвіду людства та формування позиції самостійного й відповідального прийняття рішень мають за змістом спрямовуватись на вирішення глобальних проблем та орієнтуватись на підготовку розумного учасника діалогової / полілогової діяльності [20, 157]. Як доводять українські науковці, насамперед це передбачає, крім уявлень про глобальні проблеми людства, пошук шляхів розв'язання яких можливий лише за умов консолідації ресурсів усієї планетарної спільноти, знання щодо глобальних аспектів соціокультурного поступу на землях України в минулому та розуміння сутності інформаційного протистояння між Україною і російською федерацією на сучасному етапі. З огляду на це, у фундамент гуманітарної підготовки у вищій школі слід помістити опанування філософією глобальних проблем сучасності та дисциплінами, в рамках яких формуються уявлення про сутність і зміст процесів глобалізації. Наприклад, такими можуть бути дисципліни: «Філософія глобальних проблем сучасності», «Мегатенденції світового розвитку», «Глобальний соціокультурний процес», «Глобалістика», «Глобальна історія», «Глобальна історія України» тощо, у рамках яких робиться наголос на наукових знаннях про процеси глобалізації як об'єктивне динамічне та історичне явище, в якому проявили себе закономірності розвитку планетарної соціальної системи. Це варто супроводити постановкою завдання позбавитись від утопічних ілюзій і сформувати реалістичне розуміння змісту цього явища, визнання його позитивних і негативних сторін, адже нелінійний алгоритм і біфуркаційний розвиток глобалізаційних процесів загалом є загрозою міжнародній стабільності та сталому економічному розвитку. В рамках вказаних дисциплін слід акцентувати на проблематиці соціокультурних трансфертів як чинників

глобалізаційних процесів – це, безумовно, сприятиме панорамному погляду на багатофакторне явище глобалізації. При цьому особливу увагу слід приділити процесам євроінтеграції як окремому вектору глобалізаційних процесів, що є надзвичайно актуальним нині для України, яка рішуче рухається в напрямі набуття членства у Європейському Союзі [8; 26, 49–52; 22, 18–20; 24; 27].

Позитивні приклади осмислення педагогічною громадськістю важливості запровадження у навчання означених курсів у розрізі окремих гуманітарних спеціальностей є [11; 14; 22]. На черзі – адаптація викладання цих дисциплін до умов гуманітарної підготовки здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей внесенням коректив у відповідні Державні стандарти вищої школи. Однак, крім теоретичної підготовки, слід визнати, ефективними навчальними технологіями в цьому контексті мають стати ті, що сприяють формуванню комунікаційних навичок здобувачів вищої освіти. Йдеться про навички критично оцінювати пропагандистський контент антиукраїнського характеру та вміння продукувати контрпропагандистські наративи у комунікаціях із громадськістю зарубіжних країн, насамперед європейських, пояснюючи їм складні явища вітчизняної історії й пропагуючи цінності Західного демократичного світу, що характеризують менталітет українців – волелюбність, прагнення соціальної справедливості, демократичні уподобання тощо. У такий спосіб українська молодь залучатиметься до громадської дипломатії, що нині є надзвичайно назрілим і затребуваним за умов протидії Україні гібридній російській агресії з огляду на необхідність консолідації зусиль європейської громадськості в підтримці нашої країни [5, 36–38; 16, 67–68].

**Висновки.** Формування глобалістичного мислення молоді, у тому числі його європейського вектора, в контексті діяльності вітчизняної вищої школи є велінням часу насамперед з точки зору глобальних трендів світового розвитку в рамках сучасного етапу пришвидшеної (дифузної) глобалізації, органічним складником чого є процеси європейської інтеграції. А також з точки зору відстоювання Україною свого існування як суб'єкту міжнародних відносин, як фізичного соціуму, захищаючи цінності демократії в протидії гібридній агресії росії та маючи безпрецедентну підтримку світової спільноти. У контексті освітніх імперативів вищої школи України йдеться про формування відповідальності молодого покоління за долю своєї демократичної держави як європейської та долю планетарної спільноти загалом. Такі завдання зумовлюють внесення змін у відповідні Державні стандарти та запровадження до циклу загальної підготовки здобувачів вищої освіти дисциплін, зміст яких сприятиме формуванню глобалістичного мислення, передусім його європейського вектору («Філософія глобальних проблем людства», «Мегатренди світового розвитку», «Глобальна історія України» тощо). Практичні аспекти реалізації таких завдань мають передбачати комунікацію студентства із зарубіжною громадськістю з метою донесення світові про цінності українців, які в минулому відповідали та відповідають нині цінностям Західного світу.

## References

1. Беттельгейзе Д. Д. Феномен планетарної свідомості: філософсько-антропологічний аспект: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. філос. наук: 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури / ХНУ імені В. Н. Каразіна. Харків, 2007. 34 с.  
Bettel'hejze, D. D. (2007). Fenomen planetarnoi svidomosti: filososfs'ko-antropolohichnyj aspekt: avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovooho stupenia kand. filos. nauk: 09.00.04 – filososfs'ka antropolohiia, filosofiiia kul'tury [The Phenomenon of Planetary Consciousness: Philosophical and Anthropological Aspect: thesis for the degree of Candidate of Philosophy: 09.00.04 – philosophical anthropology, philosophy of culture] / KhNU imeni V. N. Karazina. Kharkiv, Ukraine. 34. [in Ukrainian].
2. Батечко Н., Михайліченко М. Еволюція освітніх парадигм у сучасному науковому дискурсі. *Освітологія*. 2020. Вип. 9. С. 29–37. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2020.9.4>  
Batechko, N., & Mykhajlichenko, M. (2020). Evoliutsiia osvitynikh paradyhm u suchasnomu naukovomu dyskursi [The Evolution of Educational Paradigms in Contemporary Scientific Discourse]. *Osvitolohiia – Osvitology*. 9. 29–37. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2020.9.4> [in Ukrainian].
3. Бех Ю. Смыслогенез як системоутворювальний чинник морфології мережевого суспільства. *Нова парадигма*: [журнал наук. праць]. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 132. С. 3–14.  
Bekh, Yu. (2017). Smyslohenez iak systemoutvoriuv'al'nyj chynnyk morfolohii merezhevoho suspil'stva [Sense-making as a system-forming factor in the morphology of the network society]. *Nova paradyhma: [zhurnal nauk. prats'] – New paradigm*. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova. 132. 3–14. [in Ukrainian].
4. Верховцева І. Г. Глобальна історія: контури дослідницького поля. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія: історичні науки*. 2021. № 4. Т. 32(71). С. 139–146.  
Verkhovtseva, I. G. (2021). Hlobal'na istoriia: kontury doslidnyts'koho polia [Global history: the contours of the research field]. *Vcheni zapysky Tavrijs'koho natsional'noho universytetu im. V. I. Vernads'koho. Serii: istorychni nauky – Scientific notes of the Tavrii National University named after V. I. Vernadskyi. Series: historical sciences*. 4-32(71). 139–146. [in Ukrainian].
5. Верховцева І. Г. Публічна дипломатія та євроатлантична інтеграція України: контекст масових комунікацій. *Дипломатія суверенної України в умовах війни: нові виклики та завдання*: матер. Всеукр. наук.-пр. конф. з міжнар. участю (21 грудня 2023 р.). Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2024. С. 36–40.

- Verkhovtseva, I. G. (2024). Publichna dyplomatiia ta ievroatlantychna intehratsiia Ukrainy: kontekst masovykh komunikatsij [Public Diplomacy and Euro-Atlantic Integration of Ukraine: The Context of Mass Communications]. *Dyplomatiia suverennoi Ukrainy v umovakh vijny: novi vyklyky ta zavdannia: mater. Vseukr. nauk.-pr. konf. z mizhnar. uchastiu (21 hrudnia 2023 r.) – Diplomacy of sovereign Ukraine in the conditions of war: new challenges and tasks: mater. All-Ukrainian science.-prof. conf. from international participation (December 21, 2023)*. Cherkasy: ChNU im. B. Khmel'nyts'koho. 36–40. [in Ukrainian].
6. Гальченко М. Культура мислення як фактор зміни соціокультурної реальності. *Наукове пізнання: методологія та технологія. Філософія*. 2018. Вип. 1. С. 33–39.  
Hal'chenko, M. (2018). Kul'tura myslennia iak faktor zminy sotsiokul'turnoi real'nosti [Culture of thinking as a factor in changing socio-cultural reality]. *Naukove piznannia: metodolohiia ta tekhnolohiia. Filosofiiia – Scientific knowledge: methodology and technology. Philosophy*. 1. 33–39. [in Ukrainian].
7. Гальченко М. Мислення як ресурс творення соціокультурної реальності. *Нова парадигма*: [журнал наук. праць]. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 132. С. 25–33.  
Hal'chenko, M. (2017). Myslennia iak resurs tvorennia sotsiokul'turnoi real'nosti [Thinking as a resource for creating socio-cultural reality]. *Nova paradigm: [zhurnal nauk. prats']*. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova. 132. 25–33. [in Ukrainian].
8. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2022. 432 с.  
Hrytsak, Ya. (2022). Podolaty mynule: hlobal'na istoriia Ukrainy [Overcoming the past: the global history of Ukraine]. Kyiv, Ukraine: Portal. 432. [in Ukrainian].
9. Єрмакова С. С., Іванова О. С., Буренко М. С. Парадигма вищої освіти в умовах війни та глобальних викликів XXI століття. *Академічні візії*. 2023. Вип. 16. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/166> DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7664976> (дата звернення 1.06.2024.)  
Yermakova, S. S., Ivanova, O. S., & Burenko, M. S. (2023). Paradyhma vyschoi osvity v umovakh vijny ta hlobal'nykh vyklykiv XXI stolittia [The Paradigm of Higher Education in the Context of War and Global Challenges of the 21st Century]. *Akademichni vizii – Academic visions*. 16. Retrieved from: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/166> DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7664976> [in Ukrainian].
10. Золотар О. О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика: монографія. Київ: АртЕк, 2018. 446 с.  
Zolotar, O. O. (2018). Informatsijna bezpeka liudynu: teoriia i praktyka: monohrafiia [Human Information Security: Theory and Practice: monograph]. Kyiv, Ukraine: ArtEk. 446. [in Ukrainian].
11. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 330 с.  
Knysh, M., & Kotyky, L. (2015). Hlobal'ni problemy liudstva: navch. posib [Global problems of humanity: a study guide]. L'viv, Ukraine: LNU imeni Ivana Franka. 330. [in Ukrainian].
12. Кремень В. Г., Луговий В. І., Саух П. Ю. Освіта і наука – основа інноваційного людського розвитку: Пропозиції НАПН України до Стратегії людського розвитку. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. № 2(2). С. 1–5.  
Kremen', V. H., Luhovuj, V. I., & Saukh, P. Yu. (2020). Osvita i nauka – osnova innovatsijnoho liuds'koho rozvytku: Propozytzii NAPN Ukrainy do Stratehii liuds'koho rozvytku [Education and science are the basis of innovative human development: Proposals of the NAES of Ukraine to the Human Development Strategy]. *Visnyk Natsional'noi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy – Visnyk of the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine*. 2(2). 1–5. [in Ukrainian].
13. Кремень В. Г. Сучасне мислення й освіта: методологічний концепт. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 3. С. 5–14.  
Kremen', V. H. (2017). Suchasne myslennia j osvita: metodolohichnyj kontsept. [Modern thinking and education: a methodological concept]. *Ukrains'kyj pedahohichnyj zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*. 3. 5–14. [in Ukrainian].
14. Кондратьєв І. В. Глобальні проблеми сучасності: навч.-метод. посіб. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2020. 28 с.  
Kondrat'iev, I. V. (2020). Hlobal'ni problemy suchasnosti: navch.-metod. posib [Global problems of our time: a methodological guide.]. Chernihiv, Ukraine: NUChK imeni T. H. Shevchenka. 28. [in Ukrainian].
15. Лозниця С. А. Соціокультурні трансформації у добу глобалізації: примат публічності. *Мультиверсум*. 2021. Вип. 2(174). Т. 1. С. 19–40.  
Loznytsia, S. A. (2021). Sotsiokul'turni transformatsii u dobu hlobalizatsii: prymat publichnosti. [Socio-cultural transformations in the age of globalization: the primacy of publicity]. *Mul'tyversum. Filosofs'kyj al'manakh – Philosophical Almanac*. 2(174)-1. 19–40. [in Ukrainian].
16. Марущак О. В. Етичний вимір глобалізаційної трансформації суспільства. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти*: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 19–20 листопада 2020 р. Миколаїв: Миколаївс. нац. аграрн. ун-т, 2020. С. 65–69.  
Maruschak, O. V. (2020). Etychnyj vymir hlobalizatsijnoi transformatsii suspil'stva [The ethical dimension of the globalization transformation of society]. *Oblikovo-analitychne i finansove zabezpechennia diial'nosti*

- sub'iektiv hospodariuvannia: natsional'ni, hlobalizatsijni, ievrointehratsijni aspekty: materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii, 19–20 lystopada 2020 r. – Accounting, analytical and financial support of business entities: national, globalization, European integration aspects: materials of the 5th International Scientific and Practical Internet Conference, November 19–20, 2020. Mykolaiv: Mykolaivs. nats. ahrarn. un-t. 65–69. [in Ukrainian].*
17. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / В. Кремень, В. Луговий, А. Гуржій, О. Савченко. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с.  
Kremen', V., Luhovyy, V., Hurzhij, A., & Savchenko, O. (Eds). (2016). Natsional'na dopovid' pro stan i perspektvyu rozvytku osvity v Ukraini [National report on the state and prospects of education in Ukraine]. Kyiv, Ukraine: Pedahohichna dumka. 448. [in Ukrainian].
  18. Орловська Ю., Кахович О., Квактун О. Електронна демократія як інструмент публічного управління та адміністрування: теоретичний базис. *Економіка та суспільство*. 2021. № 28. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/529> (дата звернення 1.06.2024.)  
Orlovs'ka, Yu., Kakhovych, O., & Kvaktun, O. (Eds). (2021). Elektronna demokratsiia iak instrument publicnogo upravlinnia ta administruvannia: teoretychnyj bazys. [E-democracy as a tool for public management and administration: a theoretical framework]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economics and Society*. 28. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/529> [in Ukrainian].
  19. Сакун А. В. Мислення в еволюції соціального буття: контент інформації та знання. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. 2014. № 1(32). С. 112–117.  
Sakun, A. V. (2014). Myslennia v evoliutsii sotsial'noho buttia: kontent informatsii ta znannia [Thinking in the Evolution of Social Being: Information Content and Knowledge]. *Naukove piznannia: metodolohiia ta tekhnolohiia – Scientific knowledge: methodology and technology*. 1(32). 112–117. [in Ukrainian].
  20. Тараненко Г. Г., Михайлова І. П. Педагогічна технологія розвитку глобального мислення: теоретико-методологічне обґрунтування. *Соціально-економічний розвиток України: цивілізаційний вибір: збірн. матер. конф. / за заг. ред. М. М. Радевої, В. М. Коломієць*. Мелітополь: Колор Принт, 2019. С. 157–160.  
Taranenko, H. H., & Mykhajlova, I. P. (2019). Pedahohichna tekhnolohiia rozvytku hlobal'noho myslennia: teoretyko-metodolohichne obgruntuvannia [Pedagogical Technology for the Development of Global Thinking: Theoretical and Methodological Substantiation]. *Sotsial'no-ekonomichnyj rozvytok Ukrainy: tsyvilizatsijnyj vybir – Socio-economical Development of Ukraine: civilizational choice*. zb. mater. konf. / za zah. red. M. M. Radievoi, V. M. Kolomiets'. Melitopol': Kolor Prynt. 157–160. [in Ukrainian].
  21. Тихомирова Є. Б. Паблік рилейшнз у глобалізованому світі: монографія. Київ: Наша культура і наука, 2004. 489 с.  
Tykhomyrova, Ye. B. (2004). Pablik rylejshnz u hlobalizovanomu sviti: monohrafiia [Public relations in a globalized world: monograph]. Kyiv, Ukraine: Nasha kul'tura i nauka. 489. [in Ukrainian].
  22. Філософія глобальних проблем сучасності: навч. посіб. Київ: НТУ, 2016. 184 с.  
Filosofiiia hlobal'nykh problem suchasnosti: navch. posib. [Philosophy of global problems of our time: a study guide]. (2016). Kyiv, Ukraine: NTU. 184. [in Ukrainian].
  23. Чумак О. В. Парадигма освіти XXI століття: інноваційні аспекти. *Збірник наукових тез III Міжнар. форуму «Особистість в єдиному освітньому просторі» (Запоріжжя, 26–29 квітня 2012 р.)*. URL: [https://virtkafedra.ucoz.ua/el\\_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf](https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf) (дата звернення 1.06.2024.)  
Chumak, O. V. (2012). Paradyhma osvity KhKhI stolittia: innovatsijni aspekty [The paradigm of education of the XXI century: innovative aspects]. *Zbirnyk naukovykh tez III Mizhnar. forumu «Osobystist' v iedynomu osviti'nomu prostori» (Zaporizhzhia, 26–29 kvitnia 2012 r.) – Collection of scientific theses III International forum "Personality in a single educational space" (Zaporizhzhia, April 26–29, 2012)*. Retrieved from: [https://virtkafedra.ucoz.ua/el\\_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf](https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf) [in Ukrainian].
  24. Шергін С. Політологічні аспекти глобалізації. *Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації*. 2013. № 1. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/998> (дата звернення 1.06.2024.)  
Sherhin, S. (2013). Politolohichni aspekty hlobalizatsii [Political Science Aspects of Globalization]. *Osvita rehionu. Politolohiia. Psykholohiia. Komunikatsii – Education of the Region. Politology, Psychology, Communication*. 1. Retrieved from: <https://social-science.uu.edu.ua/article/998> [in Ukrainian].
  25. Шульга М. Принципи та аспекти європейської інтеграції. *Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації*. 2011. № 1. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/396> (дата звернення 1.06.2024.)  
Shul'ha, M. (2011). Pryntsyupy ta aspekty ievropejs'koi intehratsii [Principles and aspects of European integration]. *Osvita rehionu. Politolohiia. Psykholohiia. Komunikatsii. Education of the Region. Politology, Psychology, Communication*. 1. Retrieved from: <https://social-science.uu.edu.ua/article/396> [in Ukrainian].
  26. Удавана Росія: імітація величчя і могутності / Зеленько Г. (кер. проекту, наук. редактор), Лісничук О., Нагірний В., Павленко І., Рябчук М., Стародуб А. Ніжин: Вид. Лисенко М. М., 2024. 288 с.  
Zelen'ko, H., Lisnychuk, O., & Nahirnyj, V. (Eds). (2024). Udavana Rosiia: imitatsiia velychyi i mohutnosti: monohrafiia [Fake Russia: imitation of greatness and power: monograph]. Nizhyn, Ukraine: Vyd. Lysenko M. M. 288. [in Ukrainian].
  27. Hassi A., Storti G. (2012). Globalization and Culture: The Three Scenarios. URL: <https://www.intechopen.com/chapters/38348> (дата звернення 1.06.2024.) [in English].

Verkhovtseva Iryna

ORCID 0000-0002-5682-993X

Doctor of History (Dr. habil.), Associate Professor,  
Professor of Department of Document Studies and Information Activities,  
State University of Information and Communication Technologies  
(Kyiv, Ukraine) E-mail: novboxx@gmail.com

**HIGHER EDUCATION IN UKRAINE  
IN SHAPING THE GLOBALIST THINKING OF YOUNG PEOPLE:  
THE EUROPEAN VECTOR  
(INFORMATION AND COMMUNICATION ASPECTS)**

*The purpose of the study is to analyze the information and communication aspects of the formation of globalist thinking of young people with an emphasis on its European vector in the context of the socio-cultural functions of higher education in Ukraine, taking into account its current educational imperatives.*

*Methodology.* The methodological basis of the study is based on the principles of scientificity, objectivity, general scientific methods (logic, induction, deduction, analysis, synthesis) and special methods – narrative, generalization, structural and functional analysis, etc.

*The scientific novelty lies in the problem statement, substantiation and formulation of the tasks of higher education in Ukraine in shaping the globalist thinking of Ukrainian youth with an emphasis on its European vector and information and communication aspects.*

*Conclusions.* The formation of globalist thinking of young people, including its European vector, in the context of the activities of the national higher education system is the call of the times, primarily in terms of global trends in world development within the current stage of accelerated (diffuse) globalization, of which the processes of European integration are an organic component. And also from the point of view of Ukraine's defending its existence as a subject of international relations, as a physical society, defending the values of democracy in countering Russia's hybrid aggression and having unprecedented support from the international community. In the context of the educational imperatives of Ukraine's higher education system, it is about shaping the responsibility of the younger generation for the fate of their democratic state as a European one and the fate of the global community as a whole. Such tasks require amendments to the relevant State Standards and the introduction of disciplines into the cycle of general training of higher education students, the content of which will contribute to the formation of globalist thinking, especially its European vector («Philosophy of Global Problems of Humanity», «Megatrends of World Development», «Global History of Ukraine», etc.) The practical aspects of implementing such tasks should include communication between students and the foreign public in order to inform the world about the values of Ukrainians, which in the past corresponded and still correspond to the values of the Western world.

**Keywords:** network society, thinking, paradigm of higher education, information and communication aspects of globalist thinking.

Стаття надійшла до редакції 12.07.2024

Рецензент: доктор історичних наук, професор **Кондратьєв І. В.**